

Pelkosenniemen kunta
Sodankyläntie 1 A
98500 Pelkosenniemi

Pertti Severinkangas, kunnanjohtaja

Lausuntopyyntönne

PÄIVITETTY LAUSUNTO kunnan talouden kantokyvystä, jos kunta toteuttaa 5,2 milj. euron kouluinvestoinnin

Pelkosenniemen kunta on 31.5.2018 pyytänyt Kuntaliittoa päivittämään Kuntaliiton 7.2.2017 antamaa lausuntoa, joka koskee kunnan talouden kantokykyä, jos kunta toteuttaa noin 5,2 miljoonan euron investoinnin koulurakennukseen. Tässä lausunnossa päivitetään aiempaa lausuntoa kunnan tilinpäätöksen 2017 ja talousarvion 2018 perusteella. Lisäksi huomioidaan soveltuvin osin yleisen taloustilanteen kehitys sekä muutokset maakunta- ja sote-uudistuksessa.

Päivitetty yleiskuva kunnan taloudesta

Kunnan talous oli tilinpäätöksen perusteella hyvä vuonna 2017. Vuosikate oli noin 767 000 euroa, mikä riitti kattamaan selkeästi poistot, jotka olivat noin 496 000 euroa. Kuntakonsernin vuosikate vuonna 2017 oli kutakuinkin vuoden 2016 tasolla, ja vuosikate riitti kattamaan poistot myös konsernitason tasolla.

Kunnan ja kuntakonsernin talous olivat tasapainossa vuonna 2017. Vuosikate riitti selkeästi poistoihin, ja toiminnan ja investointien rahavirta oli positiivinen. Kunnan taloudellinen tilanne on selkeästi kohentunut. Positiivinen kehitys vastaa kutakuinkin koko maan tasolla kuntien positiivista kehitystä.

Kuntatalous koko maan tasolla on tällä hetkellä vahva johtuen pääosin kuntien omista toimista kustannusten hillinnässä, yleisen taloustilanteen kohenemisesta ja kasvaneista verotuloista sekä valtio toimienpiteistä (mm. kilpailukykysojimus).

Päivitetty arvio kunnan talouden tasapainosta ja liikkumavarasta

Kunnan talousarvion 2018 mukaan kunnan vuosikate tulee heikkenemään noin 233 000 euroon tänä vuonna, jolloin vuosikate ei riitä arvioituihin poistoihin (-308 000 euroa). Taloussuunnitelman mukaan vuosina 2019 ja 2020 kunnan vuosikate tulee olemaan negatiivinen.

Vuosien 2019 ja 2020 taloustilanteen heikkeneminen johtuu pääosin toimintamenojen ennakoidusta kasvusta - taloussuunnitelman mukaan toimintamenot vuonna 2019 ovat noin 370 000 euroa korkeammat kuin vuonna 2018. Verotulojen ennakoidaan kasvavan vuosina 2018-2020 jonkin verran, mutta valtionosuuksien odotetaan pysyvän kutakuinkin samalla tasolla.

Kunnan talouden tasapaino ja liikkumavara suunnittelukaudella on edelleen heikko, vaikka tilanne on parantunut verrattuna 7.2.2017 annetun lausunnon tilanteeseen.

Kunnan talous on heikkenemässä, eikä vuosikate riitä taloussuunnitelman mukaan poistoihin. Erityisen ongelmallista kunnan talouden näkökulmasta on arvioitu toimintamenojen voimakas kasvu. Kuntaliitolla ei ole mahdollisuutta tarkemmin arvioida kunnan omia arvioita toimintamenojen kehityksestä.

Kunnan valtionosuudet olisivat vuonna 2019 Kuntaliiton ennakkollisten laskelmien (14.6.2018) mukaan noin 4,19 miljoonaa euroa, joka on noin 290 000 euroa enemmän kuin kunnan taloussuunnitelmassa on arvioitu. **Tiedot ovat ennakkollisia, mutta valtionosuuksien osalta tilanne näyttää jonkin verran paremmalta verrattuna kunnan taloussuunnitelmaan.**

Kunnan verotulot kasvavat talousarvion 2018 mukaan tänä vuonna noin 418 000 euroa, johon tuen pääosin suuremmista kiinteistöveron ja yhteisöveron tilityksistä - kunnallisveron puolestaan odotetaan pysyvä suunnilleen viime vuoden tasossa.

Verohallinnon ennakkotiedon (13.6.2018) mukaan Pelkosenniemen maksuunpanon mukainen kunnallisverotilitys vuonna 2017 olisi 2,71 miljoonaa euroa, mikä olisi -4,6 prosenttia edellisvuotta heikompi. Luku on ennakkotieto, mutta viittaa odotettua heikompaan tasoon. Esimerkiksi Kuntaliiton veroennustekehikossa 03/2018 Pelkosenniemen maksuunpantavaksi kunnallisveroksi arvioitiin noin 2,82 miljoonaa euroa verovuodelle 2017. **Näin ollen on mahdollista, että kunnan taloussuunnitelman pohjalla olevat kunnallisverotiedot ovat jonkin verran liian positiiviset.**

Kuntaliiton veroennustekehikon 03/2018 tekninen arvio Pelkosenniemen kiinteistöveron tilityksille vuonna 2018 on noin 1,97 miljoonaa euroa, kun kunnan talousarvion arvio on 2,07 miljoonaa euroa. **On mahdollista, että kunnan kiinteistöveroarvio on hieman yläkanttiin.**

Kunnan yhteisöveron tuotto nousee talousarviossa 2018 noin 74 000 eurolla noin 350 000 euron tasoon, ja kasvaa siitä hieman suunnitteluvuosina 2019 ja 2020. **On huomioitava, että yhteisöveron tason tai kunnan jako-osuuden ennustaminen on hyvin vaikeaa.**

Päivitetty arvio Pelkosenniemen tunnusluvuista (kuntalain 118 §:n mukaiset)

Taseen kertynyt ylijäämä oli jo edellisen lausunnon (7.2.2017) tekoaikaan hyvällä tasolla. Huolena oli kuitenkin, että kunnan taloussuunnitelman mukainen heikko kehitys ajaisi nopeasti kunnan kriisikunnaksi. Vuoden 2017 aikana ylijäämä vahvistui entisestään, ja taloussuunnitelmavuosien arviot ovat parantuneet. Nykyisen taloussuunnitelman mukaisella kehityksellä kuntakonsernin taseen kertynyt ylijäämä ei välittömästi uhkaa heikentyä ja lähestyä kriisikuntakriteerin raja-arvoa.

Kuntakonsernin vuosikate on vuonna 2017 pysynyt kutakuinkin vuoden 2016 tasolla. Taloussuunnitelman mukaan kunnan vuosikate tulee kuitenkin heikkenemään tulevina vuosina, mutta vähemmän kuin alkuvuodesta 2017 arvioitiin. Tilanne on siten parantunut, mutta suunnitelmavuosien arviot ovat edelleen huolestuttavia.

Kunnan tuloveroprosentti vuodelle 2018 on 22,25, kun koko maan keskimääräinen kunnallisveroprosentti on 19,86. Kunnan tuloveroprosentti on maan korkeimpia ja täyttää tämän ns. kriisikuntakriteerin. Kunta myös korotti kiinteistöveroprosenttejaan vuodelle 2018. Käytännössä kunnan liikkumavara korottaa veroprosentteja on suhteellisen vähäinen.

Kuntakonsernin lainamäärä ja suhteellinen velkaantuneisuus ovat kehittyneet parempaan suuntaan vuoden 2017 aikana. Tällä hetkellä kunta ei ole täyttämässä näitä kriisikuntakriteeria, mutta mahdollinen kouluinvestointi omaan taseeseen muuttaisi tilannetta merkittävästi.

Päivitetyt johtopäätökset ja suositukset

Kunnan talous on parantunut selkeästi vuoden 2017 aikana, kuten kuntatalous yleisestikin. Muutos johtuu kuntien omista toimenpiteistä, parantuneesta yleisestä talouskehityksestä sekä osin valtion toimista.

Tällä hetkellä kunnan talous on tasapainossa, mutta suunnitelmavuodet ovat huolestuttavia. Kunnan kannattaa investointien harkinnassa erityisesti kiinnittää huomioita suunnitelmavuosien arvioihin ja kehitykseen. Kunnan oman talouskehityksen lisäksi yleinen talouskehitys voi kääntyä heikompaan suuntaan lähivuosina.

Edelleen on olemassa riski, että kunta joutuu kuntalain 118 §:ssä säädettyyn arviointimenettelyyn lähivuosina, jos kunta ei tee taloutta tasapainottavia toimenpiteitä. Riski on kuitenkin selvästi pienentynyt verrattuna tilanteeseen alkuvuodesta 2017. Mahdollinen kouluinvestointi on vain yksi osatekijä koko kuntatalouden arvioinnissa, ja kunta voi joutua arviointimenettelyyn riippumatta siitä toteutetaanko kouluninvestointi vai ei. Kouluinvestointi kuitenkin todennäköisesti nopeuttaisi kunnan joutumista arviointimenettelyyn, koska se vaikuttaisi olennaisesti kuntakonsernin lainamäärään.

Kunta on korottanut tuloveroprosenttia ja kiinteistöveroprosentteja vuodelle 2018. Tältä osin liikkumavara alkaa olla käytetty.

Yleinen taloudellinen tilanne, väestönkehitys ja työllisyys vaikuttavat merkittävästi kunnan talouteen. Tällä hetkellä lisäksi maakunta- ja sote-uudistus luo merkittäviä epävarmuustekijöitä kuntien talouteen.

SUOMEN KUNTALIITTO

Henrik Rainio
vs. johtaja, kuntatalous